

S. Dormans, H. van Houtum, A. Lagendijk, *De verbeelding van de stad – De constructie van de stedelijke identiteit van Arnhem, Groningen, Maastricht en Tilburg*, DGW/Nethur partnership rapport 22, Onderzoekschool Nethur, Utrecht, ISBN: 90-5405-059-4

De onderzoeksschool Nethur, waaraan ruimtelijke wetenschappers van bijna alle universiteiten deelnemen, heeft een samenwerkingsovereenkomst met het Directoraat-generaal Wonen van VROM. Uitgangspunt van deze overeenkomst is dat jaarlijks door onderzoekers van Nethur enkele verkennende studies worden uitgevoerd van ontwikkelingen die het woonbeleid kunnen beïnvloeden. Anders dan bij het normale contractonderzoek gaat het hierbij niet om grootschalige studies, maar om bescheiden uitgevoerd 'strategisch onderzoek', of in goed Nederlands, 'brain picking' van wetenschappers. In beginsel een zeer zinvolle en relatief goedkope vorm van samenwerking tussen wetenschap en praktijk.

Het rapport van de Nijmeegse onderzoekers Dormans, Van Houtum en Lagendijk behandelt een thema dat vooral in de jaren negentig in publicaties over citymarketing relatief veel aandacht heeft mogen ontvangen: het imago of de identiteit van steden. De auteurs hebben er echter de voorkeur aan gegeven om het onderwerp geheel fris, dus niet gehinderd door bestaande concepten te benaderen, wat de kans op volstrekt nieuwe inzichten vergroot, maar ook het gevaar in zich draagt om in oppervlakkigheid te verzanden. Ik vrees dat bij dit rapport het laatste het geval is.

Op basis van een onuitgewerkt methodologisch kader proberen de auteurs tot een beter inzicht in de 'stedelijke identiteit' te komen via 'semi-gestructureerde' gesprekken, sommigen afzonderlijk, sommigen samen met anderen, met vijftigtal 'strategische actoren' uit Arnhem, Groningen, Maastricht en Tilburg. Wat een 'strategische actor' is wordt in het rapport, evenals vele andere kernbegrippen, niet gedefinieerd. Uit de lijst van geïnterviewden blijkt dat dit personen zijn, die beroepshalve met de onderzochte gemeente van doen hebben, variërend van burgemeesters, wethouders en beleidsambtenaren tot vertegenwoordigers van VVV's en KvK's. In Arnhem spraken de onderzoekers zelfs met 'venstermanagers'; geen uitbaters van peeskamertjes in de rosse buurt, zoals de intrigerende functienaam zou doen vermoeden, maar dynamische ambtenaren. Waarschijnlijk is het een vertaling van 'window dressers', professionele mooipraters dus.

In tegenstelling tot de meeste andere rapporten in de DGV/Nethur reeks vindt in deze studie dus geen wetenschappelijke 'brain picking' plaats, maar worden uitsluitend de 'brains' van plaatselijke notabelen gebruikt om inzicht te krijgen in de betekenis van stedelijke identiteit. Dat is een mogelijke verklaring voor het feit dat het rapport geen nieuwe kennis oplevert. Alhoewel de auteurs dapper proberen om de uitkomsten van de vele gesprekken gestructureerd te presenteren, blijft de inhoud voor de lezer steken bij het in alle gemeentehuizen gebruikelijke geneuzel over vermeende potenties en sterke/zwakke punten. Deze worden in dit rapport getypeerd onder noemers fysieke, economische en sociale kenmerken van de stad, waarvan verondersteld wordt dat ze gezamenlijk stedelijke identiteit vormgeven. De betekenis van deze veronderstelling,

vooral ook de relatie met persoonsgebonden kenmerken, blijft echter vaag en onbesproken.

De studie had aan kracht gewonnen als meer aandacht zou zijn geschonken aan een goede theoretische en methodologische inbedding van het begrip stedelijke identiteit. Nu is door iedere respondent een eigen invulling aan het begrip gegeven, wat tot het probleem leidt dat de uitkomsten van de gesprekken door ongelijke referentiekaders uit methodologisch oogpunt eigenlijk onvergelykbaar zijn. Ook had een scherper onderscheid gemaakt moeten worden tussen de *geprojecteerde* identiteit en de *gepercipieerde* identiteit. Ware dit gebeurd, dan was waarschijnlijk de vraag gerezen of de thans gekozen aanpak van interviews met 'lokale notabelen en smaakmakers' wel zo zinvol is. Het is een gemiste kans dat in deze studie voor DGW geen relatie is gelegd met het wonen en bewoners. Nu moet de kracht vooral gezocht worden in het gegenereerde overzicht van bestuurlijke aandachtspunten in de vier onderzochte gemeenten.

De beschrijvingen van de lokale opinies over Arnhem, Groningen, Maastricht en Tilburg zijn zonder meer interessant voor mensen die deze steden beter willen leren kennen. Lezers uit de deelnemende gemeenten zullen zelf waarschijnlijk na kennisneming van dit rapport denken aan de koster die de torenklok gelijk wil zetten. Om zeker te zijn van de juiste tijd belt hij hiervoor nog even met het plaatselijke telefoonkantoor. De telefoniste, die hem aan de lijn krijgt, kijkt even uit het raam naar de torenklok en zegt dan 'tien uur'. De koster is opgelucht; hij hoeft niet de wenteltrap naar boven te beklimmen want de klok blijkt op tijd te lopen...

Henk Voogd
Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen
Rijksuniversiteit Groningen

.